

**TURUN
YLIOPISTO**

Miten luokanopettajakoulutus valmistaa tunnetaitojen opetukseen?

Luokanopettajien kokemuksia

ROKL0724-3035

Kandidaatintutkielma

8 op

Laatijat:

Ellen Blomqvist

Lotte Kangasniemi

8.4.2026

Rauma

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidaatintutkielma

Oppiaine: Kasvatustiede, luokanopettajan tutkinto-ohjelma

Tekijät: Ellen Blomqvist, Lotte Kangasniemi

Otsikko: Miten luokanopettajakoulutus valmistaa tunnetaitojen opetukseen – Luokanopettajien kokemuksia

Ohjaaja: Yliopistonlehtori Serja Turunen

Sivumäärä: 34 sivua

Päivämäärä: 8.4.2026

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten luokanopettajat kokevat luokanopettajakoulutuksen antavan valmiuksia tunnetaitojen opettamiseen. Aihetta on tutkittu Suomessa vain vähän, vaikka tunnetaidot ovat ajankohtainen ja merkityksellinen osa nykypäivän koulumaailmaa.

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Aineisto kerättiin haastattelemalla kahta Varsinais-Suomen ja Satakunnan alueella toimivaa luokanopettajaa. Aineisto analysoitiin laadullisella sisällönanalyysillä.

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että luokanopettajakoulutuksen antamat valmiudet tunnetaitojen opettamiseen koettiin riittämättömiksi. Haastateltavien valmistumisten välillä oli noin kolmekymmentä vuotta aikaa. Tulosten perusteella opettajankoulutuksessa on tapahtunut muutosta tämän aikajakson aikana. Tutkimustulokset tukevat aikaisempien tutkimuksien tuloksia.

Avainsanat: tunnetaidot, luokanopettajakoulutus, opetussuunnitelma

Sisällys

1	Johdanto	4
2	Tunnetaitojen merkitys koulussa ja opetuksessa	6
2.1	Mitä tunnetaidot ovat?	6
2.2	Tunnetaidot koulussa ja opetustilanteissa	7
2.3	Opettajan omat tunnetaidot ja niiden merkitys opetuksessa	8
3	Tunnetaitojen rooli opetussuunnitelmissa	9
3.1	Tunnetaidot perusopetuksen opetussuunnitelmassa	9
3.2	Tunnetaidot luokanopettajakoulutuksen opetussuunnitelmassa	10
4	Tutkimuskysymys	11
5	Menetelmät	12
5.1	Tutkittavat ja aineistonkeruu	12
5.2	Analyysiprosessi	13
6	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	15
6.1	Tutkimuksen eettisyys	15
6.2	Tutkimuksen luotettavuus	16
7	Tulokset	18
7.1	Haastateltava 1; Kokeneen opettajan näkökulma	18
7.2	Haastateltava 2; Vastavalmistuneen opettajan näkökulma	19
7.3	Luokanopettajakoulutuksen kehitys tunnetaitojen opetuksessa 1990-luvulta 2020- luvulle	20
8	Pohdinta	23
8.1	Johtopäätökset	23
8.2	Jatkotutkimusehdotukset	24
	Lähteet	26
	Liitteet	28
	Liite 1. Tietosuojalomake	28
	Liite 2. Haastattelurunko	34

1 Johdanto

Lasten ja nuorten tunteet, tunnetaidot ja niiden puutteellinen osaaminen puhuttavat kasvatusalalla yhä enemmän (Jääskinen, 2017). Monet peruskoulujen nykyarjessa ilmenevät hyvinvoinnin haasteet kertovat siitä, että ote omiin ja muiden tunteisiin on oppilaille yhä useammin hukassa (Joronen ym. 2010). Tunnetaidot sisällytettiin perusopetuksen opetussuunnitelmaan jo vuonna 2014 (Opetushallitus, 2014), mutta koululaiset saavat edelleen hyvin vaihtelevasti tunnetaitojen opetusta eri puolella suomea, sillä kunnat päättävät itsenäisesti, millä tavalla opetus kouluissa järjestetään (Yle, 2024).

Tunnetaitoja voidaan pitää yhtenä kasvattajan tärkeimmistä taidoista ja opettaja tarvitsee niitä työssään päivittäin. Erilaiset tilanteet oppilaiden, kollegoiden ja huoltajien kanssa herättävät monenlaisia tunteita, joiden tunnistaminen ja hallinta on osa opettajan ammattitaitoa. Opettajan tehtävänä on myös tukea oppilaiden tunnetaitojen kehittämistä. Omalla toiminnallaan ja vuorovaikutuksellaan opettaja toimii tärkeänä mallina oppilaille (Tomperi ym. 2022).

Tunteet ovat ratkaiseva tekijä koulun tärkeimmän tehtävän eli oppimisen kannalta (Lahtinen ym. 2019). Lapset tuovat kouluun mukanaan oman perheensä kokemukset ja tunteet, jotka heijastuvat koulun arkeen ja vuorovaikutukseen. Kouluun kulkeutuu lasten mukana laaja tunteiden kirjo. Aggressiosta, kateudesta ja kiukusta aina syyllisyyteen, häpeään, ihailuun, kiintymykseen sekä tarpeeseen tulla nähdyksi ja kuulluksi (Ahtola, 2016). Tunnetaitojen merkitys korostuu myös tulevaisuuden työelämässä, jossa tarvitaan kykyä tulla toimeen sekä itsensä että muiden kanssa. Näitä taitoja ei voi oppia pelkästään kirjoja lukemalla (Lahtinen ym. 2019). Siksi opettajan rooli tunnekasvattajana on keskeinen.

Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastellaan luokanopettajien näkemyksiä siitä, miten luokanopettajakoulutus antaa valmiuksia tunnetaitojen opettamiseen. Tutkimuskysymyksenä on: Miten luokanopettajat kokevat saaneensa luokanopettajakoulutuksesta valmiuksia tunnetaitojen opettamiseen?

Tutkimusaihe on ajankohtainen ja merkityksellinen, sillä tunnetaidot ovat olleet laajasti esillä viimeaikaisissa keskusteluissa ja mediassa. Vaikka tunnetaitojen merkitystä korostetaan yhä enemmän niin perusopetuksen- kuin opettajakoulutuksen opetussuunnitelmissa, opettajien

kokemuksia omista valmiuksistaan tunnetaitojen opettamiseen on tutkittu Suomessa vähän. Aiheeseen liittyen on tehty vain muutamia Pro gradu- tutkielmia. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten luokanopettajakoulutus antaa valmiuksia tunnetaitojen tukemiseen ja opettamiseen kouluissa ja missä määrin luokanopettajat kokevat saaneensa näitä valmiuksia koulutuksensa aikana. Koska opettajakoulutus on perusta opettajien ammatilliselle osaamiselle, on tärkeää tutkia vastaavatko koulutuksesta saadut valmiudet tunnetaitojen opettamisesta käytännön työn vaatimuksiin.

2 Tunnetaitojen merkitys koulussa ja opetuksessa

Koululla on keskeinen rooli sosioemotionaalisten taitojen vahvistamisessa. Kyky kuunnella, ilmaista itseään selkeästi sekä toimia rakentavasti erilaisissa ryhmätilanteissa edistää sekä oppilaiden että opettajien psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia (Joronen ym. 2010). Yksi opettajan keskeisimmistä tehtävistä on ohjata oppilasta kehittämään omia tunnetaitojaan. Oppilaat voivat säädellä itse omia tunteitaan, kun he kokevat opettajan olevan kannustava ja turvallinen tuki (Lahtinen ym. 2019).

Lapsen tunne-elämän kasvu saa vahvan perustan, kun hänellä on tilaa ilmaista itseään vapaasti ja aikuinen toimii hänelle luotettavana tukena sekä tunteiden säätelyssä turvallisena mallina, ohjaajana ja sanoittajana. Turvallinen aikuinen tarkoittaa tässä tutkimuksessa kasvattajaa eli opettajaa, jonka yksi tärkeimmistä tehtävistä on luoda niin fyysisesti kuin henkisesti oppimiselle suotuisa tila (Jääskinen ym. 2017). Koulumaailmassa oppiminen on keskeinen tavoite, johon tunteet voivat vaikuttaa merkittävästi joko negatiivisesti tai positiivisesti (Lahtinen ym., 2019).

2.1 Mitä tunnetaidot ovat?

Tunnetaidot ovat käsitteenä laaja. Tässä tutkimuksessa tunnetaidot käsitteenä esiintyy useasti. Tämän vuoksi on tärkeää tarkentaa, mitä tunnetaidoilla tässä yhteydessä tarkoitetaan.

Tunnetaitoihin kuuluu tunteiden tunnistaminen niiden nimeäminen sekä ilmaiseminen (Hintikka, 2018 (Dunn, 2004)). Ajallisesti tunteet ovat lyhytkestoisia reaktioita erilaisiin sisäisiin sekä ulkoisiin ärsykkeisiin (Päivänsalo, 2020). Tunnetaidoilla tarkoitetaan siis yksilön kykyä tunnistaa, ymmärtää ja säädellä sekä omia, että muiden tunteita erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Ne sisältävät keinot hallita tunteiden voimakkuutta ja miten tunteita ilmaisee sekä niiden vaikutusta omaan toimintaan. Hyvät tunnetaidot ilmenevät kykynä toimia erilaisissa tilanteissa siten, että tiedostaa ja ymmärtää tunteet, jotka tilanteeseen liittyvät sekä huomioi muiden tunteet (Lahtinen ym. 2019).

Tunnetaidot vaikuttavat ihmisen elämään monin tavoin (Jääskinen, 2019) eikä ilman tunteita ole mahdollista tulla toimeen (Jalovaara, 2005). Tunnetaidot liittyvät yksilön käyttäytymiseen, suhtautumiseen itseensä ja toisiin sekä henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin. Ne tukevat ihmisen kasvua, itsetunnon kehittymistä ja ihmissuhteiden rakentumista (Jääskinen, 2019). Tunteet korostuvat myös ihmisten välisissä vuorovaikutussuhteissa (Jalovaara, 2005) ja vuorovaikutustilanteet- ja suhteet rakentuvat suurelta osin tunnetaitojen varaan (Lahtinen ym. 2019).

Tunnetaitoja voi kehittää samalla tavalla kuin mitä tahansa taitoa. Se vaatii harjoittelua ja toistoja uudelleen ja uudelleen. Mitä enemmän tunnetaitoja harjoittelee, sitä tietoisemmaksi tulee niiden merkityksestä omassa toiminnassa sekä pystyy vaikuttamaan omiin reaktioihin (Lahtinen ym. 2019).

2.2 Tunnetaidot koulussa ja opetustilanteissa

Perusopetuksen yhtenä tavoitteena on tukea oppilaan kasvua ihmisyyteen. Taito tunnistaa omia ja toisten tunteita sekä käsitellä niitä vahvistaa kasvua. Oppilaat oppivat tunnetaitoja ja heille syntyy luonnollinen malli kohdata tunteita, jos opettaja tunnistaa ja huomioi tunteita, hyödyntää niitä opetustilanteissa sekä on tietoisesti läsnä. Ennen opettaminen nähtiin vain tiedon jakamisena, jossa tunteilla ei ollut roolia. Nykykäsityksen mukaan tunteet ovat osa oppimista, eikä ole sellaista oppimisen osa-aluetta, johon ne eivät liittyisi (Lahtinen ym. 2019). Nykyään tiedetään myös aivojen toiminnasta, että tunteet ja oppiminen ovat yhteyksissä toisiinsa (Tyng. ym. 2017).

Tunteet vaikuttavat siihen, mihin huomiomme kohdistuu, kuinka hyvin pystymme keskittymään, muistamaan, tekemään päätelmiä sekä ylläpitämään vireystilaamme. Ne voivat joko tukea oppimista tai muodostua sen esteeksi. Tunteilla on rooli jokaisessa oppimisen osa-alueella (Lahtinen ym. 2019). Oppimisesta voi tulla hyvin haastavaa ja ajattelu jäätyy, jos kielteiset tunteet ovat erityisen voimakkaita. Olennainen oppimisen taito on kyky käsitellä,

muokata ja kestää erilaisia negatiivisia tunteita sulkematta uuden oppimisen mahdollisuuksia (Päivänsalo, 2020).

Tunnetaitojen tarkoituksellisessa opettamisessa on kyse taitojen omakohtaisesta kokemisesta oppimistilanteessa ohjatusti. Kokemuksellisuus ja taitojen toistuva harjoittelu ovat keskeisessä asemassa tunnetaitojen juurruttamiseksi. Lapsilla tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja säätely voivat olla haastavia. Tunnetaitoja opitaan vähitellen harjoittelemalla. Tunnetaitoja harjoittelemalla lapsi saa kokemuksia ja varmuutta siitä, että hän voi vaikuttaa omiin tunteisiinsa, ajatuksiinsa ja oloonsa ja näin ollen kasvattaa itsetuntemusta (Jääskinen, 2019). On todettu, että koululaisten tunne- ja sosiaalisten taitojen vahvistamisella on merkittäviä positiivisia vaikutuksia heidän koulumenestykseensä sekä henkilökohtaiseen- ja sosiaaliseen elämäänsä (Joronen ym. 2010).

2.3 Opettajan omat tunnetaidot ja niiden merkitys opetuksessa

Opettajan tulisi luoda hyvä suhde yksittäiseen lapseen sekä koko luokkaan. Tämä tehtävä on haasteellinen ja koettelee koko luokan tunnedyneamiikkaa kouluarjen keskellä (Ahola, 2016). Oppimisen tuloksiin vaikuttavat ratkaisevasti luokan tunneilmapiiri ja opettajan sekä oppilaan tunnesuhteet (Lahtinen ym. 2019). Opetus ja oppiminen pohjautuvat pitkälti vuorovaikutukseen ja sen myötä myös tunteisiin (Virtanen, 2015).

Tunteet voivat siirtyä ja vaikuttaa ympärillä oleviin ihmisiin. Tämän vuoksi opettajan tulisi olla tietoinen omista tunneilmauksistaan ja erottaa ne ulkopuolelta tulevista tunneheijastuksista. (Ahola, 2016). Aikuisilla on merkittävä rooli lapsen tunnetaitojen kehittämisessä, sillä tunteiden kanssa toimimista opitaan lapsuudessa ympäristön näyttämän esimerkin kautta. Lapselta ei voida edellyttää taitoja, joita ei ole vielä yhdessä harjoiteltu, vaan tunnetaitojen oppiminen edellyttää aikuisen mallia, tukea, ohjausta ja kärsivällisyyttä (Jääskinen, 2019).

Oppijoille välittyy opettajan kokemat myönteiset tunteet. Opettajan tulisi pitää huolta omasta hyvinvoinnistaan, sillä se siivittää oppimista (Päivänsalo, 2020). Opettajan tulisi tuntea itsensä tunnistaen omat tunteensa sekä oppia hallitsemaan niitä (Virtanen, 2015).

3 Tunnetaitojen rooli opetussuunnitelmissa

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 ohjaavat valtakunnallisesti opetusta ja takaavat tasa-arvoisen opetuksen sekä luovat pohjan oppilaiden kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Paikallinen opetussuunnitelma luo perustan päivittäiselle koulutyölle ja se laaditaan valtakunnallisen opetussuunnitelman pohjalta (Opetushallitus, 2014).

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa korostetaan oppilaiden hyvinvointia, mikä tuo esiin tunnetaitojen opettamisen tärkeyden (Opetushallitus, 2014). Tunnetaitojen opettaminen vaatii luokanopettajilta pedagogista osaamista, jota rakennetaan ja kehitetään koko opettajankoulutuksen aikana (Turun yliopisto opinto-opas, 2024). Tutkimuksessa tarkastellaan, miten luokanopettajat kokevat luokanopettajakoulutuksen antaneen heille valmiuksia tunnetaitojen opettamiseen. Tämän luvun alaluvuissa käsitellään luokanopettajankoulutuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelmia sekä sitä, miten tunnetaidot ovat niissä kuvattu.

3.1 Tunnetaidot perusopetuksen opetussuunnitelmassa

Tunnetaidot mainitaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 osana yhtä laaja-alaista osaamisen kokonaisuutta. Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L3 käsittelevät tunnetaitoja sekä sosiaalisia taitoja. Oppilaat harjoittelevat muiden kanssa toimimista tunnistaen omat sekä muiden tunteet. Tässä laaja-alaisen osaamisen alla korostetaan myös hyvinvointia, terveyttä sekä huolehtimista, jonka osaksi tunnetaidot liitetään (Opetushallitus, 2014, s. 22).

Vuosiluokilla 1–2 harjoitellaan tunnistamaan omia tunteita erilaisten leikkien avulla. Esimerkiksi liikunnassa vuosiluokilla 1–2 painotetaan sanontaa: ”liikutaan yhdessä leikkien”, joka kuvastaa yhdessä tekemistä, sosiaalisten taitojen kehittämistä ja myönteisten kokemusten saavuttamista leikkien kautta. Vuosiluokilla 3–6 harjoitellaan yhdessä työskentelyä, sosiaalisia taitoja, tunteiden tunnistamista sekä ilmaisua. Tunnetaitojen yksi osa-alueista on tunneilmaisu. Tunneilmaisu mainitaan vuosiluokilla 1–2 liikunnassa ja uskonnossa osana oppiaineen tavoitteita. (Opetushallitus, 2014, s. 100, 142, 148, 149, 156, 263, 273).

3.2 Tunnetaidot luokanopettajakoulutuksen opetussuunnitelmassa

Otamme tarkastelun alle vain Turun yliopiston opinto-oppaan, ja jätämme muiden yliopistojen opinto-oppaat huomioimatta. Haastateltavamme ovat suorittaneet luokanopettajaopinnot, joten tarkastelemme vain luokanopettajan tutkinto-ohjelmaa. Luokanopettajan tutkinto-ohjelma koostuu kasvatustieteen kandidaatin sekä maisterin opintokokonaisuuksista. (Turun yliopisto opinto-opas, 2024).

Tutkinto-ohjelman yksi tavoitteista on kehittää opiskelijoiden vuorovaikutus- ja tunnetaitoja. Opinto-oppaan kurssikuvauksissa tunnetaidot mainitaan kasvatustieteen kandidaatin opintokokonaisuuksissa luokanopettajan perusopinnoissa muutamien kurssien kurssisisältöjen kuvauksissa. Näitä kursseja ovat kehitys- ja kasvatuspsykologia, toimivat ja hyvinvoivat kasvatus- ja opetusyhteisöt sekä asiantuntijan vuorovaikutusosaaminen. Maisterivaiheen opintokokonaisuuksissa tunnetaidoista ei ole täysin selkeää mainintaa, mutta oppimisen tuki ja monitoimijainen vuorovaikutus kurssilla syvennetään osaamista kandidaatin opintokokonaisuuksien pohjalta. (Turun yliopisto opinto-opas, 2024).

4 Tutkimuskysymys

Tämän kandidaatin tutkielman tavoitteena on selvittää miten luokanopettajat kokevat saaneensa luokanopettajakoulutuksesta valmiuksia opettaa tunnetaitoja. Tutkimuskysymykseemme haimme vastauksia haastattelujen kautta. Haastattelimme kahta Satakunnan sekä Varsinais-Suomen alueella toimivaa luokanopettajaa.

Tutkimuskysymys on:

1. Miten luokanopettajat kokevat saaneensa luokanopettajakoulutuksesta valmiuksia tunnetaitojen opettamiseen?

Tämä tutkimuskysymys valikoitui sen tärkeyden ja ajankohtaisuuden perusteella. Tutkimuskysymyksen avulla saadaan uutta tärkeää tietoa, koska aihetta on tutkittu Suomessa vähän ja uutta tutkimustietoa tarvitaan. Tavoitteena on tutkimuskysymyksen avulla saatujen tulosten avulla kehittää myös omaa osaamistamme sekä ammattitaitoa, joita voimme hyödyntää omassa työelämässä.

5 Menetelmät

Tässä luvussa kuvataan tutkimuksessa käytetyt menetelmät sekä perustellaan niiden valinta. Menetelmillä tarkoitetaan niitä keinoja, joiden avulla tutkimuksen aihetta lähestytään ja tutkimuskysymyksiin pyritään vastaamaan (Juuti & Puusa, 2020).

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään tarkastelemaan ilmiötä tutkittavien henkilöiden näkökulmista, jolloin huomio kohdistuu tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden kokemuksiin, ajatuksiin, tunteisiin ja niihin merkityksiin, joita he tutkimuksen kohteena olevalle asialle antavat. Laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä pyrkimys tuottaa rikasta ja yksityiskohtaista tietoa ilmiöstä. Tällaista tietoa hankitaan ihmisiltä, jotka toimivat ilmiön kannalta luonnollisissa ympäristöissä (Juuti & Puusa, 2020).

Laadullinen lähestymistapa valittiin, koska tutkimuksen tavoitteena oli tarkastella luokanopettajien kokemuksia ja näkemyksiä luokanopettajakoulutuksesta saaduista valmiuksista opettaa tunnetaitoja. Luokanopettajat toimivat tämän tutkimuksen kannalta luonnollisessa ympäristössä, sillä heillä on kokemusta sekä luokanopettajakoulutuksesta että työskentelystä koulun arjessa, mikä mahdollisti kokemuksiin perustuvan tarkastelun.

5.1 Tutkittavat ja aineistonkeruu

Aineistonkeruu toteutettiin puolistrukturoituina haastatteluina. Haastattelu on keskeinen aineistonkeruumenetelmä laadullisessa tutkimuksessa (Palonen & Kylmä, 2022). Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset ovat kaikille samat, mutta vastausvaihtoehdot ei ole annettu valmiiksi, jolloin haastateltava saa vastata omin sanoin (Eskola & Suoranta, 2022). Haastattelukysymykset laadittiin etukäteen tutkimuksen tavoitteiden pohjalta ja ne lähetettiin haastateltaville tutustuttaviksi ennen haastatteluun osallistumista.

Tämä aineistonkeruutapa valittiin, jotta haastateltavat pystyivät kuvaamaan kokemuksiaan luokanopettajakoulutuksen antamista valmiuksista opettaa tunnetaitoja mahdollisimman vapaasti ja omista näkökulmistaan. Näin saimme yksityiskohtaista tietoa luokanopettajien kokemuksista.

Tutkimukseen osallistui kaksi luokanopettajaa eri uravaiheilta. Toinen haastateltavista on toiminut luokanopettajana pitkään ja toinen on vastavalmistunut. Haastateltavat valittiin tarkoituksella, jotta saatiin kaksi erilaista näkemystä luokanopettajakoulutuksesta saaduista valmiuksista opettaa tunnetaitoja. Haastateltavat tavoitettiin sähköpostitse, jossa kerrottiin tutkimuksen tarkoituksesta, aineistonkeruusta sekä aineiston käsittelystä.

Aineisto kerättiin kasvokkain toteutetuilla haastatteluina marraskuussa 2025. Haastatteluihin osallistuminen oli vapaaehtoista ja osallistumisen sai halutessaan keskeyttää missä vaiheessa tahansa. Haastattelut äänitettiin haastateltavien suostumuksella. Tilanteen äänittäminen antaa mahdollisuuden tarkastella tilannetta uudelleen, jolloin sitä voi käyttää muistivälineenä ja tarkistaa tulkintoja. Äänitteen uudelleen kuuntelu voi tuoda haastattelusta esille uusia yksityiskohtia, jotka ei välttämättä tullut ensimmäisellä kuuntelukerralla huomioituiksi (Ruusuvuori ym. 2005). Haastattelujen jälkeen äänitteet litteroitiin sanasta sanaan. Litterointi toimii hyvänä muistiapuna ja helpottaa tärkeiden yksityiskohtien havaitsemista aineistosta (Ruusuvuori ym. 2005). Äänitteet hävitetään tutkimuksen valmistuttua. Haastattelurunko löytyy tämän tutkimuksen liitteistä (liite 2).

Molemmat haastattelut kestivät noin 20 minuuttia. Haastattelujen pohjalta saatu litteroitu aineisto oli pituudeltaan yhteensä 10 sivua (fontti: Times New Roman, fonttikoko: 12, riviväli: 1,5). Aineistosta saatiin monipuolisia ja kattavia vastauksia tutkimuskysymykseen.

5.2 Analyysiprosessi

Analyysiprosessi eteni vaiheittain. Kerättyä tutkimusaineistoa alettiin litteroimaan marraskuussa 2025. Litteroinnissa nauhoitettu aineisto muutetaan kirjoitettuun muotoon, jotta tutkimusaineistoa voidaan analysoida (Ruusuvuori ym. 2005). Litteroinnin yhteydessä haastateltavat koodattiin tunnisteilla ”haastateltava 1” ja ”haastateltava 2” anonyymiteetin

varmistamiseksi. Haastattelujen äänitteet litteroitiin sanasta sanaan. Näin tutkimusaineiston alkuperäinen merkitys säilyy muuttumattomana. Sanasta sanaan litterointi tukee myös aineiston luotettavuutta, sillä se estää tutkijan oman tulkinnan lisäämisen aineistoon.

Aineisto luettiin useaan kertaan kahden henkilön toimesta kokonaiskuvan muodostamiseksi. Lähes aina aineiston analysointi aloitetaan käymällä tutkimusaineisto läpi useaan otteeseen (Juuti & Puusa, 2020). Kahden henkilön tekemä tarkastelu mahdollisti erilaisten tulkintojen vertaamisen sekä vähensi yksittäisen tutkijan vaikutusta analyysiin. Aineistosta käyty keskustelu auttoi tunnistamaan tutkimuksen kannalta oleelliset sisällöt. Analyysin laatu pohjautuu paljolti siihen, kuinka hyvin tutkija tuntee aineistonsa ja on tarkastellut sitä sekä erikseen että kokonaisuutena (Juuti & Puusa, 2020).

Tutkimuksen aineisto analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla. Sisällönanalyysi sopii laadulliseen tutkimukseen ja on yksi yleisimmistä metodeista, kun tarkastellaan laadullisen tutkimuksen aineistoja. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi valikoitui tutkimuksemme analyysimetodiksi, sillä tutkimuksen tavoitteena oli selvittää haastateltavien kokemuksia avoimesti (Juuti & Puusa, 2020).

Havaintojen luokittelu on yksi tunnusomainen ominaisuus laadulliselle aineistolle. Aineistosta pyritään tekemään selkeää ja yhtenäistä informaatiota, jonka avulla voidaan luoda tutkimuksen aineistosta johtopäätöksiä. Analysoimme aineistoa niin, että se on tiiviissä ja selkeässä muodossa kadottamatta aineiston keskeistä tietoa (Juuti & Puusa, 2020). Havainnot luokiteltiin tutkimuskysymyksen kannalta oleellisiin alaluokkiin. Alaluokkien alle keräsimme litteroidusta aineistosta oleelliset lauseet. Lauseita vertailtiin keskenään eroavaisuuksien ja samankaltaisuuksien tunnistamiseksi. Alaluokat on koottu taulukkoon (taulukko 1). Lopuksi analyysin tulokset koottiin selkeästi vastaamaan haastateltavien tuloksia ja tutkimuskysymystä. Analyysin luokittelu ja koonti loivat hyvän pohjan tulosten raportoinnille.

Taulukko 1. Havaintojen luokittelu tutkimuskysymyksen pohjalta alaluokkiin

Tunnetaitojen näkyminen koulutuksessa
Valmiudet opettaa tunnetaitoja
Tunnetaitojen oppiminen
Tunnetaitojen merkitys

6 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2023) mukaan tutkimuksessa tulee noudattaa tiedeyhteisön hyväksymiä toimintatapoja kuten rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta niin tutkimustyössä kuin tulosten tallentamisessa, esittämisessä ja arvioinnissa. Lisäksi tutkimuksessa tulee käyttää tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä.

Tutkijoiden tulee ottaa muiden tutkijoiden työ ja saavutukset asianmukaisesti huomioon viittaamalla niihin oikein ja antaa heidän saavutuksilleen niille kuuluvan merkityksen ja arvon omassa tutkimuksessaan sekä tulosten raportoinnissa (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023).

Tutkimus suunnitellaan ja toteutetaan ja siitä raportoidaan. Tutkimuksessa kerätty aineisto tulee säilyttää tieteellisen tiedon tallentamiseen asetettujen vaatimusten mukaisesti. Tutkijoiden tulee hankkia tarvittavat tutkimusluvut sekä tietyillä aloilla edellytetään myös eettistä ennakoarviointia (TENK, 2023).

Seuraavissa alaluvuissa tarkastelemme tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta sekä sitä, millä tavoin ne on huomioitu tutkimuksen eri vaiheissa.

6.1 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimukseen osallistuneiden on jäätävä nimettömiksi, elleivät he ole antaneet erillistä lupaa henkilöllisyytensä paljastamiseen (Tuomi ym. 2018). Nimet ja muut tunnistettaviksi tekevät tiedot on muutettava anonymisyyden turvaamiseksi. Osallistujille on myös tehtävä selväksi, että heillä on mahdollisuus ottaa tutkijoihin yhteyttä jälkikäteen ja tarkentaa sanottavaansa tai perua osallistumisensa, mikäli tulevat toisiin ajatuksiin (Ruusuvoori ym. 2005).

Tutkimukseen osallistuminen oli vapaaehtoista ja haastateltavilla oli oikeus kieltäytyä osallistumasta sekä keskeyttää osallistumisensa missä vaiheessa tahansa. Haastateltaville

kerrottiin etukäteen tutkimuksen aihe ja tarkoitus sekä aineistonkeruutapa. Lisäksi heille kerrottiin mihin aineistoa käytetään ja, että tulokset esitetään tutkimuksessa ilman tunnistettavia henkilötietoja.

Tutkimukseen osallistumiseen pyysimme luvan sähköpostitse ja tätä kautta haastateltavat antoivat suostumuksensa tutkimukseen osallistumiseen. Liitimme sähköpostiin haastattelukysymykset (liite 2) sekä tietosuojalomakkeen (liite 1) etukäteen tarkasteltaviksi. Haastattelukysymysten etukäteen tarkastelu mahdollisti haastateltavien valmistautumisen haastattelutilanteeseen.

Haastattelut toteutettiin kasvokkain ja ne äänitettiin, jotta aineistoon oli mahdollista palata myöhemmin. Haastateltaville kerrottiin etukäteen haastattelujen äänittämisestä sekä aineiston hävittämisestä tutkimuksen valmistuttua. He antoivat suostumuksensa haastattelujen äänittämiseen. Nimet ja muut tunnistettavat henkilötiedot poistettiin haastattelujen litterointivaiheessa. Haastateltavien henkilöllisyyttä tai työpaikkaa ei ole mahdollista tunnistaa tutkimuksesta. Tutkimuksessa haastateltaviin viitataan ”haastateltava 1” ja ”haastateltava 2”.

Tutkimusaineistoa käsiteltiin huolellisesti ja se oli ainoastaan tämän kandidaatin tutkielman tekijöiden käytössä. Tulokset on raportoitu rehellisesti sekä pyritty esittämään haastateltavien näkemykset mahdollisimman alkuperäisessä muodossa siten miten haastateltavat ovat itse kertoneet.

Olemme hyödyntäneet aiempia tutkimuksia ja lähdekirjallisuutta asianmukaisesti ja kaikki käytetyt lähteet on merkitty ja viitattu tieteellisen käytännön mukaisesti. Koska tutkimuksessa ei kerätty henkilötietoja eikä tutkittavina ollut alaikäisiä, emme tarvinneet erillistä tutkimuslupaa tai eettistä ennakoarviointia. Tässä tutkimuksessa haastateltavien antama suostumus tutkimukseen osallistumiseen oli riittävä.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tässä tutkimuksessa luotettavuutta pyrittiin vahvistamaan kuvaamalla tutkimusprosessi mahdollisimman tarkasti ja yksityiskohtaisesti. Tutkimuksen toteutukseen ja aineiston analyysiin osallistui kaksi tekijää, mikä mahdollisti aineistosta tehtyjen havaintojen vertailun ja

vähensi yksittäisen tekijän vaikutusta tutkimuksen tuloksiin. Aineistonkeruumenetelmä, haastattelujen toteutus sekä analyysiprosessi on esitelty siten, että lukijalla on mahdollisuus tarkastella tutkimuksen luotettavuutta.

Vaikka tutkimukseen osallistui vain kaksi haastateltavaa, voidaan aineistoa pitää tutkimuksen tarkoituksen kannalta riittävänä kandidaatintutkielmaan. Toinen haastateltavista on toiminut jo pitkään luokanopettajana ja toinen on vastavalmistunut, mikä mahdollisti sekä pidemmän että lyhyemmän työkokemuksen tarkastelun sekä kaksi erilaista näkökulmaa luokanopettajakoulutuksesta saaduista valmiuksista opettaa tunnetaitoja. Tutkimuksen tuloksia tukee lisäksi luokanopettajakoulutuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelmien tarkastelu, mikä osaltaan vahvistaa tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksen luotettavuutta tarkasteltaessa on kuitenkin huomioitava, että haastateltavien määrä oli pieni, minkä vuoksi tutkimuksen tuloksia ei voida yleistää koskemaan kaikkia luokanopettajia.

7 Tulokset

Merkityksellisiksi tuloksiksi aineistoista nousi kaksi pääteemaa, jotka ovat tunnetaitojen opettaminen ja niiden merkitys sekä luokanopettajankoulutuksen tarjoamat valmiudet tunnetaitojen opettamiseen. Näitä pääteemoja tarkastellaan tarkemmin haastateltavia käsittelevissä alaluvuissa. Erillisissä alaluvuissa käsitellään molempien haastateltavien tuloksia. Lopuksi vertaillaan saatuja tuloksia keskenään. Aineistosta nousseita teemoja tarkastellaan kahden haastatellun luokanopettajan näkökulmista. Aineiston esittämistä varten haastateltaville annetaan tunnisteet haastateltava 1 ja haastateltava 2. Tämä menettely takaa haastateltavien anonymiteetin.

7.1 Haastateltava 1; Kokeneen opettajan näkökulma

Haastateltava 1:n valmistumisesta on noin kolmekymmentä vuotta aikaa. Hän on ehtinyt työskentelemään kentällä jo pidemmän aikaa ja omaa näin runsaasti kokemusta alalta. Haastateltava 1 on suorittanut myös useita eri jatko-opintoja viimeisten kymmenen vuoden aikana. Hänellä on kokemusta luokanopettajankoulutuksesta sekä kolmenkymmenen vuoden takaa että viimeisen kymmenen vuoden ajalta. Tutkimuksessa tarkastellaan vain haastateltava 1:n ensimmäistä, noin kolmenkymmenen vuoden takaista luokanopettajankoulutusta, eikä kymmenen vuoden aikana suoritettuja opintoja huomioida.

Haastateltava 1 pitää tunnetaitojen opettamista tärkeänä osana opettajan työtä. Hän kertoo tunnetaitojen merkityksestä monipuolisesti. ”Tunnetaidot merkitsevät oppilaiden kykyä tunnistaa, ymmärtää, nimetä sekä säädellä omia tunteitaan erilaisissa tilanteissa.” Hän myös painottaa, että tunnetaitoja tarvitaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, oppimisessa ja yleisessä hyvinvoinnissa. Haastateltava 1 kertoo tunnetaitojen olevan pohja sosiaaliselle sekä emotionaaliselle hyvinvoinnille, joka rakentuu lapsuudesta alkaen. ”Tunnetaitojen kehittäminen on tärkeää kaikenikäisille, ei vain lapsille.” Siksi siihen tulee panostaa koko peruskoulun ajan monipuolisesti.

Haastateltava 1:n opiskeluvuosista on kolmekymmentä vuotta aikaa, jolloin tunnetaitojen opettamisesta ei ole ollut puhetta luokanopettajankoulutuksessa. ”Tuolloin tunnetaitojen opettaminen ei ollut vielä vakiintunut osa luokanopettajankoulutusta Suomessa.” Hän ei siis koe saaneensa opastusta tunnetaitokasvatukseen luokanopettajankoulutuksesta. Tunnetaitokasvatuksesta hän on ottanut itse selvää esimerkiksi lukemalla erilaisia kirjoja, jotka käsittelevät tunnetaitoja.

Yhteenvedona haastateltava 1 pitää tunnetaitojen opettamista erittäin tärkeänä. Hän ei ole saanut luokanopettajankoulutuksesta valmiuksia opettaa tunnetaitoja, mutta on työelämässä ja itsenäisen opiskelun kautta kartuttanut osaamistaan aiheesta. Haastateltava korostaa ja pitää tärkeänä, että luokanopettajankoulutuksessa annettaisiin vahvat valmiudet tunnetaitojen opettamiseen.

7.2 Haastateltava 2; Vastavalmistuneen opettajan näkökulma

Haastateltava 2 on valmistunut luokanopettajaksi vuosi sitten. Hän on toiminut luokanopettajan sijaisena aikaisemmin, mutta nyt hän työskentelee vakivirassa alakoulussa. Koska luokanopettajaksi valmistumisesta on vain vuosi, on hänellä tuoretta kokemusta siitä, miten luokanopettajakoulutus antaa valmiuksia opettaa tunnetaitoja.

Myös haastateltava 2 pitää tunnetaitojen opettamista tärkeänä osana opettajan työtä ja uskoo, että niiden opettaminen vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin sekä koulumaailmassa että myöhemmässä elämässä. Hänelle tunnetaitojen opettaminen tarkoittaa sitä, oppilaat saavat turvallisen tilan sekä tukea oppia tunnistamaan, sanoittamaan ja säätelemään omia tunteitaan. Näin hän ajattelee esim. fyysisten tappelutilanteiden vähentyvän sekä luokan yhteisen hyvinvoinnin paranevan.

Hän kokee, ettei saanut luokanopettajakoulutuksesta juurikaan valmiuksia opettaa tunnetaitoja. ”Koen, että aiheena tunnetaitoja käsiteltiin paljon, mutta mitään kovin ihmeellisiä valmiuksia en opiskeluista saanut.” Haastateltava 2 kertoi, että koulutuksesta saatu tuki oli enemmän teoreettista ja siksi vaikea yhdistää todellisiin kentällä tapahtuviin tilanteisiin.

Haastateltava 2 olisi toivonut koulutukselta enemmän konkreettisia ideoita siitä, miten tunnetaitoja voi opettaa, eikä pelkästään puhetta siitä miksi niitä täytyy opettaa. Hän kokee oppineensa työelämässä enemmän tunnetaidoista ja niiden opettamisesta, kuin luokanopettajan koulutuksesta. ”Tunnetaitojen opetus on paljon laajempi ja monimutkaisempi asia kuin opinnoissa tulee esille. Näiden taitojen opetus ei ole niin mustavalkoista kuin OKL antoi ymmärtää.”

Yhteenvedona haastateltavan 2 vastauksista nousee esille kokemus tunnetaitojen opettamisen tärkeydestä, mutta samalla ristiriita koulutuksesta saatujen valmiuksien ja työelämässä tarvittavien taitojen ja vaatimusten välillä. Vaikka luokanopettajakoulutus on tarjonnut teoreettista tietoa tunnetaidoista ja niiden merkityksestä, haastateltava kokee käytännön opetustilanteisiin soveltuvien keinojen jääneen vähäiseksi. Hänen kokemuksensa mukaan vasta työelämä ja kentällä työskentely on tarjonnut tietoa ja oppia tunnetaitojen opettamisesta. Tämä korostaa tarvetta konkreettisemmalle ja käytännönläheisemmälle tunnetaitojen opetuksella luokanopettajakoulutuksessa.

7.3 Luokanopettajakoulutuksen kehitys tunnetaitojen opetuksessa 1990-luvulta 2020-luvulle

Haastateltavien valmistumisajakohdissa on noin kolmenkymmenen vuoden ero. Haastateltava 1:n luokanopettajankoulutuksessa ei puhuttu lainkaan tunnetaitojen opettamisesta. Sen sijaan haastateltava 2:n luokanopettajankoulutuksessa tunnetaidot-käsite oli tuttu ja koulutuksessa sai paljon teoreettista tietoa tunnetaitojen opettamisesta. Tämä osoittaa sen, että luokanopettajankoulutuksessa on tapahtunut merkittäviä muutoksia sekä tunnetaidot-käsitteen että tunnetaitojen opettamisen huomioimisessa.

Samankaltaisuutta haastateltavien välillä löytyy kokemuksesta siitä, että tunnetaitojen opettamista on oppinut enemmän kentällä työkokemuksen kautta sekä itse opiskelulla kuin luokanopettajakoulutuksesta. Molemmat haastateltavat kokevat luokanopettajakoulutuksesta saadut valmiudet liian heikoiksi, jotta olisi riittävän valmis opettamaan tunnetaitoja koulussa.

Molemmat haastateltavat nostavat esille tunnetaitojen opettamisen tärkeyden. Heidän mukaansa oppilaiden sosiaaliset suhteet, hyvinvointi sekä heidän kykynsä tunnistaa omat tunteet ovat vahvasti sidoksissa oppilaiden tunnetaitoihin. Haastateltavien vastauksista välittyy hyvin se, miten oppilaiden hyvinvointi heijastuu suoraan heidän valmiuksiinsa säädellä, tunnistaa sekä ymmärtää omia tunteitaan. Tunnetaitojen kehittyminen vaikuttaa koulussa muodostuviin ja ylläpidettäviin sosiaalisiin suhteisiin.

Yhteenvetona voidaan todeta, että haastateltavien valmistumisajankohdilla on keskeinen merkitys heidän kokemuksilleen. Peruskoulun kehitys ja muuttuva yhteiskunta ovat tuoneet esille tarpeen tunnetaitojen opettamiselle. Tämä tarve on vähitellen huomioitu myös luokanopettajakoulutuksessa ja tuotu osaksi sen opetussuunnitelmaa. Vaikkakin haastateltava 2 kuvaa saaneensa tunnetaitojen opettamiseen lähinnä vain teoreettista tukea, voidaan tätäkin pitää edistysaskeleena verrattuna haastateltava 1:n kokemuksiin, jolloin tunnetaitoja ei luokanopettajakoulutuksessa opetettu lainkaan. Tässä kappaleessa esille nousseet merkittävät huomiot luokanopettajakoulutuksen kehityksestä tunnetaitojen opetuksessa on kerätty taulukkoon (taulukko 2).

Taulukko 2. Haastateltavien kokemusten vertailu tunnetaitojen opetuksesta luokanopettajakoulutuksessa

VERTAILUKATEGORIA	HAASTATELTAVA 1	HAASTATELTAVA 2	YHTEENVETO
VALMISTUMISAJANKOHTA	Valmistunut noin 30 vuotta aiemmin	Valmistunut juuri	Valmistumisajankohdilla on merkittävä vaikutus tuloksiin
TUNNETAITOJEN NÄKYMINEN KOULUTUKSESSA	Tunnetaitoja ei käsitelty lainkaan	Tunnetaidot käsitteenä tuttu ja mainittu koulutuksessa	Koulutus on kehittynyt tunnetaitojen huomioimisessa
VALMIUDET OPETTAA TUNNETAITOJA	Koetaan heikoksi	Koetaan heikoksi	Koulutus ei anna riittäviä valmiuksia tunnetaitojen opettamiseen
TUNNETAITOJEN OPPIMINEN	Työkokemus ja itsenäinen opiskelu	Työkokemus ja itsenäinen opiskelu	Tunnetaitojen oppiminen tapahtuu pääasiassa koulutuksen ulkopuolella
NÄKEMYS TUNNETAITOJEN MERKITYKSESTÄ	Erittäin tärkeää	Erittäin tärkeää	Yhteinen näkemys tunnetaitojen keskeisyydestä sekä merkityksestä

8 Pohdinta

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten luokanopettajat kokevat luokanopettajankoulutuksen antaneen heille valmiuksia tunnetaitojen opettamiseen. Tässä luvussa tarkastellaan tutkimustulosten johtopäätöksiä ja esitetään yleistä pohdintaa, sekä lopussa ehdotamme jatkotutkimusehdotuksia.

8.1 Johtopäätökset

Tutkimuskysymys tarkasteli, miten luokanopettajankoulutus antaa valmiuksia tunnetaitojen opettamiseen. Tutkimustulokset osoittivat, että luokanopettajankoulutuksessa on tapahtunut muutoksia vuosien saatossa. Juuri valmistunut haastateltava 2 oli saanut luokanopettajankoulutuksesta teoreettista tukea. Puolestaan kolmekymmentä vuotta sitten valmistunut haastateltava 1 ei saanut lainkaan valmiuksia luokanopettajankoulutuksesta tunnetaitojen opettamiseen. Haastateltava 2 kertoi luokanopettajankoulutuksen antaman tuen olevan vain teoreettista, jonka hän koki liian heikoksi.

Tutkimustulokset vahvistavat ajatusta siitä, että luokanopettajankoulutuksen antamat valmiudet tunnetaitojen opettamiseen ovat liian vähäiset. Tämä on sinänsä kummallista, sillä tunnetaitojen merkitys huomataan vahvasti nykypäivän koulumaailmassa. Tunnetaidot on lisätty osaksi perusopetuksen opetussuunnitelmaa jo vuonna 2014 (Opetushallitus, 2014). On kuitenkin ymmärrettävää, että opettajankoulutukseen tulevat muutokset eivät tapahdu nopeasti, joten niiden siirtyminen luokanopettajankoulutukseen voi tulla viiveellä. Tarpeen tunnistaminen ja sen tuominen koulutukseen vievät aikaa.

Tutkimustuloksia tarkastellessa voidaan todeta, että luokanopettajankoulutuksessa on tapahtunut muutoksia tunnetaitoja koskevassa tietämyksessä. Nykyään tunnetaidot liitetään osaksi luokanopettajankoulutusta. Ne mainitaan Turun yliopiston opinto-oppaan kurssikuvauksissa kasvatustieteen kandidaatin sekä kasvatustieteen maisterin opintokokonaisuuksissa (Turun yliopisto opinto-opas, 2024). Muutoksen voidaan ajatella kuitenkin olleen vähäistä, sillä haastateltava 2:n mukaan opetus ei ole ollut riittävää ja enimmäkseen painottunut teoreettiseen puoleen.

Maailma on jatkuvassa muutoksessa, joka koskee myös koulumaailmaa. Haastateltavien valmistumisten välissä on noin kolmekymmentä vuotta aikaa, joka vaikuttaa hyvin paljon siihen, millaista luokanopettajankoulutus on silloin ollut. On selvää, miksi aikaisemmin valmistunut haastateltava 1 ei ole saanut opetusta tunnetaidoista. Tunnetaidot eivät ole olleet juuri silloin ajankohtainen tai pinnalla ollut aihe, jonka vuoksi sitä ei ole luokanopettajankoulutuksessa käsitelty.

Tuloksista käy ilmi, että työelämä tarjoaa parhaimman oppimisympäristön tunnetaitojen harjoittamiselle. Molemmat haastateltavat kokevat saaneensa parhaan oppinsa tunnetaidoista ja niiden opettamisesta kentällä työskennellessä. Tämä herättää pohdintaa siitä, että voisiko tunnetaitojen opettaminen olla integroitua koulun arkeen ja siellä tapahtuviin tilanteisiin. On hyvä miettiä, miten voitaisiin tuoda luokanopettajankoulutukseen sellaista tunnetaitojen opetusta, joka vastaisi työelämässä kohtaamiimme tilanteita.

Tutkimustulokset tarjoavat tärkeää tietoa siitä, millaista sisältöä luokanopettajankoulutuksen tulisi tarjota tunnetaitojen osalta. Kuitenkin vain toinen haastateltavistamme oli saanut luokanopettajankoulutuksesta valmiuksia tunnetaitojen opettamiseen, joka vaikuttaa tuloksiimme huomattavasti. Suuremmalla otoksella tulokset olisivat voineet olla myös erilaiset. Jokainen opiskelija on yksilö, joka oppii ja omaksuu asioita omalla tavallaan ja omaan tahtiinsa.

8.2 Jatkotutkimusehdotukset

Luokanopettajien kokemuksia luokanopettajakoulutuksen antamista valmiuksista tunnetaitojen opettamiseen on kuitenkin tutkittu melko vähän. Aihetta olisi tarpeellista tutkia lisää sen ajankohtaisuuden ja merkityksellisyyden vuoksi. Tunnetaidot ovat hyvin ajankohtainen ja merkityksellinen aihe. Ne vaikuttavat siihen, miten yksilö suhtautuu itseensä ja toisiin sekä myös omaan henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin. Tunnetaidot tukevat ihmisen itsetunnon kehittymistä, ihmissuhteiden muodostumista sekä yksilön kasvua läpi elämän (Jääskinen, 2019).

Pienellä otannalla tehty tutkimus ei riitä yksinään siihen, että voitaisiin tehdä sen pohjalta vahvoja johtopäätöksiä. Siksi olisi tarpeen tehdä useampia laajempia tutkimuksia. Monipuoliset ja laajemmin tehdyt tutkimukset antavat paremman kokonaiskuvan sekä kattavamman aineiston käsiteltäväksi. Tutkimusta voitaisiin laajentaa niin, että haastateltavia kerättäisiin eri puolilta Suomea. Tämä toisi tutkimukseen näkökulmia eri yliopistoista valmistuneilta luokanopettajilta. Tutkimuksissa voitaisiin tarkastella luokanopettajien omia tunnetaitoja ja niiden yhteyksiä tunnetaitojen opettamiseen. Opettajan omilla tunnetaidoilla on suuri rooli opetustilanteissa. Opettajan kokemat myönteiset tunteet välittyvät oppijoille, jonka vuoksi opettajan tulisi pitää huolta omasta hyvinvoinnistaan (Päivänsalo, 2020). Olisi myös mielenkiintoista, jos oppilaiden kokemuksia ja näkökulmia otettaisiin mukaan tutkimukseen. Tämä lisäisi tutkimuksen monipuolisuutta.

Lähteet

- Ahtola, A. (2016). *Psyykkinen hyvinvointi ja oppiminen*. PS-kustannus.
- Eskola, J. & Suoranta, J. (2022). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.
- Jalovaara, E. (2005). *Tunnetaidot tiedon rinnalle kasvatuksessa*. Pilot-kustannus Oy.
- Joronen, K. & Koski, A. (2010) *Tunne- ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen kouluyhteisössä*. Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.
- Jääskinen, E. (2019). *Mitä sä rageet? – Lapsen ja nuoren tunnetaitojen tukeminen*. PS-kustannus.
- Lahtinen, A. & Rantanen, J. (2019). *Tunnetaidot opetustyössä; opas haastaviin tilanteisiin*. PS-kustannus.
- Opetushallitus. (2014). Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Opetushallitus.
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet>.
- Palonen, M. & Kylmä, J. (2022). Avoin haastattelu ja teemahaastattelu aineistonkeruumenetelminä laadullisessa hoitotieteellisessä tutkimuksessa. *Hoitotiede*, 34(4), 281–294.
- Puusa, A. & Juuti, P. (Toim.) 2020. *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus.
- Päivänsalo, T-M. (2020) *Oppimiskoodi – kuinka oppiminen onnistuu*. PS-kustannus.
- Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. (toim.). (2010). *Haastattelun analyysi*. Vastapaino

- Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (toim.). (2005). *Haastattelu – tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*. (3. painos). Vastapaino.
- Tomperi, T., Hanki, K., Hämeenniemi, K., Hämäri, S., Isopahkala, S., Rissanen, I. & Saurama, A. (2022). *Dialogi- ja tunnetaidot opetuksessa*. Opetushallitus.
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Dialogi- ja_tunnetaidot_opetuksessa.pdf
- Turun yliopisto. (2024). Opettajankoulutuksen opetussuunnitelma 2024–2027. Turun yliopiston opinto-opas.
<https://opas.peppi.utu.fi>.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2023, 9. lokakuuta). *Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK)*.
<https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk>
- Tyng, C.M, Amin, H. U., Saad, M. N. M. & Malik, A. S. (2017). The influences of emotion on learning and memory. *Frontiers in psychology*, 8, 1454.
- Virtanen, M. (2015). *Kuusi askelta tunnetaitajaksi. Emotionaalisen osaamisen kehittämismalli opettajalle*. PS-kustannus.
- Yle. (2024, 7. lokakuuta). Tunnetaitojen opetus tuli pakolliseksi peruskouluihin 10 vuotta sitten – Näin se näkyy lapsissa ja nuorissa. <https://yle.fi/a/74-20115647> (Luettu 8.10.2025).

Liitteet

Liite 1. Tietosuojalomake

Miten luokanopettajat kokevat opettajakoulutuksen antavan valmiuksia opettaa tunnetaitoja koulussa -tutkimuksen tietosuojaseloste

Olet ottamassa osaa Turun yliopistossa järjestettävään tieteelliseen tutkimukseen. Tässä tietosuojaselosteessa kerrotaan, miten henkilötietojasi käsitellään tutkimuksessa.

1. Rekisterinpitäjä

Turun yliopisto

Yhteyshenkilö tutkimusta koskevissa asioissa:

Nimi: Serja Turunen

Puh.: 0505926920

E-mail: serja.turunen@utu.fi

Tutkimuksen vastuulliset tutkijat:

Nimi: Ellen Blomqvist

Puh.: 0451963636

E-mail: elblom@utu.fi

Nimi: Lotte Kangasniemi

Puh.: 0505509243

E-mail: llkang@utu.fi

2. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Turun yliopiston tietosuojavastaava on tavoitettavissa sähköpostitse dpo@utu.fi ja puhelimitse +358294503009.

3. Kuvaus tutkimuksesta ja henkilötietojen käsittelystä

Tutkimusaineisto kerätään kandidaatintutkielmaa varten, tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää koulutuksen merkitystä opettajan tunnetaitojen opettamiseen

4. Henkilöt, jotka osallistuvat henkilötietojen käsittelyyn

Ellen Blomqvist, Lotte Kangasniemi

5. Henkilötietojen käsittelyn kesto

Kandidaatin tutkielman valmistumiseen asti

6. Henkilötietojen lainmukainen käsittelyperuste

Henkilötietojen käsittely perustuu tietosuoja-asetuksen 6(1) artiklan alakohtaan:

- yleistä etua koskeva tehtävä:
- tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastolliset tarkoitukset
- tieteellisten aineistojen tai kulttuuriperinnöllisten materiaalien arkistointi
- rekisteröidyn suostumus
- rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen
- rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettu etu

7. Tutkimusaineistoon sisältyvät henkilötiedot

Tunnistetieto ääni

8. Erityiset henkilötietoryhmät (arkaluontoiset henkilötiedot)

Tutkimuksessa ei käsitellä erityisiä henkilötietoryhmiä.

9. Henkilötietojen keräämisen lähteet

Ei kerätä

10. Henkilötietojen suojaustoimenpiteet

Tietojärjestelmissä käsiteltäviä tietoja suojataan seuraavilla tavoilla:

- käyttäjätunnus ja salasana
- käytön rekisteröinti/lokitus
- kulunvalvonta
- salaus/kryptaus
- kaksivaiheinen tunnistautuminen
- muu, mikä:

Suorien tunnistetietojen käsittely:

- Aineisto kerätään ilman suoria tunnistetietoja
- Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa:

Tutkittaville annetaan pseudonimet tai koodit, joilla aineiston osia on mahdollista yhdistellä. Suostumuslomakkeet säilytetään sellaisenaan.

- Aineisto analysoidaan suoraan tunnistetiedoin, koska:

11. Henkilötietojen siirtäminen ja jakaminen kolmansille osapuolille

Henkilötietoja ei siirretä rekisterinpitäjän ulkopuolelle.

12. Henkilötietojen siirtäminen EU:n tai ETA:n ulkopuolelle

Henkilötietoja ei siirretä Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

13. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

Tutkimusaineisto poistetaan

Tutkimusaineisto säilytetään tämän tutkimuksen tulosten luotettavuuden arvioimista varten:

ilman suoria tunnistetietoja tunnistetiedoin

Tutkimusaineisto säilytetään myöhempää, yhteensopivaa tieteellistä tutkimusta varten tietosuojasetuksen vaatimusten mukaisesti:

ilman suoria tunnistetietoja tunnistetiedoin

Tutkimusaineiston säilytys perustuu tietosuojasetuksen 5 artiklan 1 kohdan b ja e alakohtiin.

Tutkimusaineiston uudesta tutkimuskäytöstä lähetetään tutkittaville uusi tietosuojaseloste, paitsi jos rekisterinpitäjä ei enää pysty tunnistamaan tutkittavia tutkimusaineistosta. Uudesta tutkimuksesta ei voida lähettää ilmoitusta rekisteröidylle myöskään silloin, jos tietojen toimittaminen olisi mahdotonta tai kohtuuttoman vaivalloista tai jos se estäisi tai vaikeuttaisi suuresti tutkimustarkoitusten saavuttamista (tietosuojasetuksen 14 artiklan 5 kohdan b alakohta).

Tutkimusaineisto poistetaan kandidaatin tutkielman valmistuttua.

14. Rekisteröidyn oikeudet sekä niihin tehtävät poikkeamat

Lisätietoa tietosuojasetuksen mukaisista oikeuksistasi antaa kohdassa 1 mainittu yhteyshenkilö.

Rekisteröidyn oikeudet

Tietosuojasetuksen mukaan rekisteröidyllä on oikeus:

- tarkistaa itseään koskevat tiedot (15 artikla)
- oikaista omia tietoja (16 artikla)
- poistaa tiedot ja tulla unohdetuksi (17 artikla)
- rajoittaa omien tietojen käsittelyä (18 artikla)
- siirtää tiedot rekisterinpitäjältä toiselle (20 artikla)
- vastustaa tietojen käsittelyä (21 artikla)
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi (22 artikla)

Rekisteröity ei kuitenkaan voi käyttää kaikkia oikeuksia kaikissa tilanteissa, riippuen esimerkiksi siitä, mikä on henkilötietojen käsittelyperuste.

Rekisteröidyn oikeuksiin tehtävät poikkeamat

Tietosuojalainsäädäntö mahdollistaa rekisteröidyn oikeuksista poikkeamisen silloin, kun henkilötietoja käsitellään tieteellisessä tutkimuksessa ja oikeuksien toteuttaminen estäisi tai vaikeuttaisi suuresti käsittelyn tarkoitusten saavuttamista. Tarve tehdä poikkeamia rekisteröityjen oikeuksiin arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Tämän tietosuojaselosteen tutkimuksessa on todennäköisesti tarpeen tehdä poikkeamia seuraaviin rekisteröityjen oikeuksiin:

- Oikeus tarkistaa itseään koskevat tiedot (15 artikla)
- Oikeus oikaista omia tietoja (16 artikla)
- Oikeus poistaa tiedot ja tulla unohdetuksi (17 artikla)
- Oikeus rajoittaa omien tietojen käsittelyä (18 artikla)
- Oikeus vastustaa tietojen käsittelyä (21 artikla)

Jos henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ei edellytä rekisteröidyn tunnistamista eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä, niin oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon, käsittelyn rajoittamiseen, ilmoitusvelvollisuuteen ja siirtämiseen ei sovelleta, ellei rekisteröity pysty antamaan luotettavan tunnistamisen mahdollistavia lisätietoja (11 artikla).

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetulle, jos koet, että henkilötietojasi on käsitelty soveltuvan tietosuojalainsäädännön vastaisesti.

Tietosuojavaltuutetun yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki

Puhelinvaihte: 029 566 6700

Sähköposti (kirjaamo): tietosuoja(at)om.fi

Liite 2. Haastattelurunko

Taustakysymykset:

1. Millä koulutusasteella työskentelet?
2. Kuinka kauan olet työskennellyt opettajana?
3. Missä opettajankoulutusohjelmassa olet opiskellut (esim. luokanopettaja, aineenopettaja, erityisopettaja)?

Käsitys tunnetaitojen opettamisesta

4. Mitä tunnetaitojen opettaminen tarkoittaa sinulle?
5. Millaisena näet tunnetaitojen merkityksen opetustyössä ja oppilaiden hyvinvoinnissa?

Koulutuksen antamat valmiudet

6. Miten koet, että opettajankoulutuksesi valmisteli sinua tunnetaitojen opettamiseen?
7. Onko koulutuksessa saamasi tuki ollut enemmän teoreettista vai käytännönläheistä?
8. Mitä koet oppineesi vasta työelämässä, mitä koulutus ei tarjonnut?

Kehittämistarpeet

9. Mitä olisit toivonut lisää opettajankoulutukselta tunnetaitoihin liittyen?